

הטעות הגדולה של כלל ישראל, שחשבו שהם לא יכולים לפעול אחרי התקט"ו תפילות של משה רבינו!!!

תחיה לעוה"ב, ואח"כ אמר לו 'כבר נגזרה גזירה', אמר לו חזקיה המלך 'בן אמוץ, כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא אפי' חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים'.

הבה נתבונן, וכי יש מצב עגום ומיידש יותר מזה, כאשר עומד נביא ה' מול האדם בשליחות מאת הקב"ה, ואומר לו בפרצוף 'אתה גמור' אין לך סיכוי 'כבר נגזרה גזירה', ועכ"ז עמד חזקיהו כחלמיש-צור ולא התיימש, ובלי היסוס ענה לעומתו, שמקובלני מבית אבי אבא, שכח התפלה הוא כ"כ חזק, שאפי' במצב המיידש ביותר שיש בעולם, אין שום סיבה להתיימש מן הרחמים, וכמו שאנו רואים שם שאכן נתרפא מחליו.

צא וראה בדברים המבהילים שכתב הספורנו בפרשת וירא, כאשר באו שלושת המלאכים לבשר לאברהם אבינו את ההבטחה המיוחדת קצת קצת ולשָׁרָה בן (בראשית יח, יד), כתוב ותִּחַקֵּן שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלִתי הֲיִתָּה לִי עֲדָנָה וְאֲדַנִּי זָקֵן (בראשית יח, יב), ונחלקו המפרשים אם ידעה שהם מלאכים, או חשבה שהם ערביים. וכתב הספורנו לבאר בזה"ל: "שחשבה שהיה דבר המלאך ברכת נביא בלבד כענין אלישע, לא נבואה ושליחות האל ית', וחשבה שלא יושג זה בזקנים בברכת שום נביא, כי אמנם להשיב הבחורות אחר הזקנה הרי הוא כתחיית המתים שלא תהיה זולתי במצות האל פרטית או בתפלה משגת חן מאתו", עכ"ל הנוראיים.

והדברים מופלאים, שאפילו מצב של תחיית המתים שאין צדיק ונביא יכולים לפעול בברכתם, מ"מ ע"י תפילה אמיתית אפשר לפעול הכל, אפילו תחיית המתים, וכמו שנתבאר שע"י תפילה אמיתית אינו נחשב לנס, וא"כ אפשר לפעול אפילו שלא כדרכי ומנהגי הטבע.

ולפי"ז מובן מאד, שאכן לכלל ישראל היה כח לעצור את מיתת משה רבינו, אילולי היו מתפללים מעומק לבם.

אולם ידועים דברי הגר"א זצ"ל (בספר דברי אליהו פרשת וילך) עה"פ וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיָוִם הַהוּא (דברים לא, יח), וצ"ב מהו כפל הלשונות הסתר אסתיר, וביאר, כי כשישראל בצרה ח"ו, מיד מתפללים ומתחננים להקב"ה, וע"י התפילה פועלים והצרה מסתלקת. ולפעמים כאשר הקב"ה רוצה ח"ו להעניש את ישראל אזי עושה שיחשבו שהוא מקרה ודרך העולם, וממילא מתרפים מלהתפלל כראוי, וחושבים שהוא מסדרי הטבע ודרכיו.

ועל זה אמר "ואנכי הסתר", ומה מסתיר, את "אסתיר פני מהם", שאין מרגישים שיש כאן אסתיר פני מהם, שלא יבינו שממנו ית"ש הא העונש ע"י שהסתיר פניו ממנו, ולא יבקשו רחמים, כדי שיקבלו עונשם.

ובזה אפשר לפרש את דברי רש"י הק', כי הקב"ה ידע שאם כלל ישראל יקימו קול צעקה מרה כל כך מעומק הלב שלא יתכן שאדם שהוציאם ממצרים וקרע להם את הים וכו', ונתן להם את התורה, והוא המנהיג של כלל ישראל יעזוב אותם למנוחות, ויסתלק מן העולם, אכן יהיה בהם הכח למנוע את משה רבינו אפי' מיתה. וכיון שגזרה חכמתו ית' שמה רבינו יסתלק מן העולם לכן הסתיר מכלל ישראל את הידיעה שמה רבינו עומד להסתלק מן העולם כדי שלא יתפללו, ועי"ז התאפשר המציאות של 'בעצם היום הזה' גם במיתת משה רבינו.

« כמה פעמים כתוב בתורה 'בעצם היום הזה'?? »

כתוב בפרשה וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר (דברים לב, מח), ופירש"י בזה"ל: "בג' מקומות נאמר 'בעצם היום הזה', בנח, בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְגו' (בראשית ז, יג), במראית אורו של יום, לפי שהיו בני דורו אומרים, בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחים אותו ליכנס בתיבה, ולא עוד אלא אנו נוטלין כשילין וקרדומות ומבקעין את התיבה, אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי יום וכל מי שיש בו כח למחות יבא ומחה."

"במצרים נאמר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא ה' וְגו' (שמות יב, נא), לפי שהיו מצרים אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בהם אין אנו מניחים אותן לצאת, ולא עוד אלא אנו נוטלין סייפות וכלי זיין והורגין להם, אמר הקב"ה הריני מוציאם בחצי היום וכל מי שיש בו כח למחות יבא ומחה."

"וכאן במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה, לפי שהיו ישראל אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחים אותו, אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים, והוריד לנו את המן והגזיז לנו את השליו, והעלה לנו את הבאר ונתן לנו את התורה, אין אנו מניחים אותו. אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכו'", ע"כ לשון רש"י.

לכאורה יש להבין הרי גם במילת אברהם אבינו כתוב בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה (בראשית יז, כג), ופירש"י שם, "שלא יהיו אויביו ובני דורו אומרים אילו ראינוהו לא הנחנוהו למול ולקיים מצותו של מקום" עכ"ל. וצ"ע למה רש"י כאן הביא רק ג' מקומות ולא הביא מקום הרביעי שהוא מילת אברהם.

עוד הקשה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי לכאורה יפלא מאד, כי בשלמא במצרים ובנח טעו האומות וסברו שיוכלו לעכב, ואמר הקב"ה מי שבידו לעכב יבא ומחה, אבל במשה איך סברו שיוכלו לעכבו מלמות, וכי בידו של בן אדם למנוע מיתה.

« איך יתכן שכלל ישראל לא התפללו על רבם משה רבינו!!!? »

מצינו במדרש רבה (פרשה ז פסקה ט), שכתב בזה"ל: "אמר רב שמואל בר יצחק, כיון שנטה משה למות ולא בקשו עליו רחמים שיכנס לארץ, כנס אותן והתחיל מוכיחן, אמר להם, אחד שפדה שישים רבוא בעגל ושישים רבוא לא היו יכולין לפדות אדם אחד, הרי ולא נתן ה' לָכֵם לְבַדְעַת (דברים כט, ג). אמר להם, אי אתם זכורים כל מה שהנהגתי אתכם במדבר שנאמר וְאֹלֶךְ אֶתְכֶם אֶרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָר (דברים כט, ד)."

ויש לתמוה, מדוע אכן לא התפללו בני ישראל על משה רבינו. אלא שהיה כאן טעות טרגית מצדם של כלל ישראל, שהיו סבורים, כי אחרי חמש מאות וחמש עשרה תפילות שהתפלל משה רבינו, מה כבר תועיל תפילתם, ועל כך הוכיחם משה ואמר להם שאינם מאמינים די בכח התפילה, יתכן שאפילו יהודי אחד היה מתפלל עבורו תפלה אחת כבר היה נכנס לארץ ישראל.

ועוד יותר מזה מצינו בגמ' (ברכות דף י) שכאשר נשלחה ישעיה הנביא אל חזקיה המלך בנבואה מאת הקב"ה, ואמר לו 'מת אתה בעוה"ז ולא

רחמים' ש'הרבה עשו כן ולא עלתה בידם', הרי מוכח שכל מי שרק עשה כן אכן תפלתו התקבלה, ובהכרח שאלו שלא הואיל תפילתם, הוא מחמת שלא התפלל כראוי לגמרי.

« הפעולה שנעשה ע"י תפילה, מתייחסת לאדם שהתפלל!!

הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל מוכיח, שיש עוד יסוד נפלא בכח התפילה, והוא, שאחרי שהאדם התפלל ונענה בתפילתו באיזה ענין, הרי זה חשוב שעשה הוא את הדבר בעצמו והוא נקרא על שמו. שהרי אנו רואים שעל הפסוק וַיִּסְפַּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה (בראשית כד, טו), פירש"י "שנודמנה לו רבקה בתפילתו" עכ"ל. ולכאור' תמוה מאד, איך שייך שאליעזר יתפאר בפני יצחק על זה שנודמנה לו רבקה בתפלתו שזה דבר 'שהוא עשה' (כלשון הפסוק), וכי הוא זה שעשהו, הרי הקב"ה המסבב כל הסיבות סיבב בנס גדול כזה שהיה לו קפיצת הדרך ובדיוק לעת ערב כשהוא עמד ליד הבאר נודמנה לו רבקה. אלא בע"כ מבואר כאן, שעד כדי כך גדול הוא כח התפילה, שנחשב שהמתפלל עצמו - שע"י תפילתו נגרם הנס - הוא בעצמו עשה את הענין שעליו התפלל ונענה, וכיון שאליעזר התפלל ונענה חשיב שהוא בעצמו עשה את הדברים, הדברים אשר עשה.

עוד הביא ראייה ליסוד הזה ממה שכתוב וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת קוֹל הַנְּעָר וְגו' (בראשית כא, יז), ופירש"י "מכאן שיפה תפילת החולה מתפילת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל". וכבר הקשו בזה מהא דאיתא **בברכות** (ה: גבי רבי יוחנן שהיה חולה ובא רבי חנינא לבקרו, וביקש ממנו רבי יוחנן הב לי ירך (תן לי היד שלך), יהב ליה ידיה ואוקמיה (נתן לו את ידיו והקים אותו, ונתרפא), ופריך, אמאי לוקים רבי יוחנן לנפשיה (ומקשים, למה היה ר' יוחנן צריך לרבי חנינא, ולא היה יכול לרפא את עצמו לבד), ומשני (ומתרץ), אין חביש מתיר עצמו מבית האסורים. וא"כ לכאור' רואים מכאן שאנשים אחרים יכולים בקלות יותר לעזור להחולה מהחולה עצמו.

ובחזקוני וברא"ם תירצו, דלעולם תפילת החולה עצמו היא המועילה ביותר, אלא דהיכא דקשה לו לכון בתפילתו מחמת חליו, עדיפא תפילת אחרים עליו.

אולם המהר"ל (בגור אריה) השיג על הרא"ם, וכתב שבוודאי מה שאמרו בגמרא לגבי חולה שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים לא קאי כלל לגבי תפילה, דלענין תפילה לא שייך לומר אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, כיון שהוא רק מתפלל והקב"ה הוא המוציא מהצרה, ואי"ז מתיר עצמו. אלא שבסיפור של ר' יוחנן, אמרו לו לר' יוחנן שהוא יתחזק בעצמו, לא ע"י תפלה אלא ע"י הפעלת הסוד של 'נתנית יד', כדי שיוציא את עצמו מחוליו, וע"ז אמרו 'אין חבוש מתיר עצמו' שאין האדם מתחזק בעצמו וצריך אחר לחזקו, אבל בתפילה לא שייך זה שהקב"ה הוא המחזקו אחר ששומע תפילתו.

אמנם מצינו ברש"י במסכת סנהדרין (צח.) גבי דוד המלך שהיה נתון בסכנת מות ובא אבישי ואמר שם קדוש והצילו, דהקשו בגמרא למה דוד המלך בעצמו לא אמר את השם, ותירצו אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. ופירש"י, "אין דעתו מכוונת לומר את השם", עכ"ל.

הרי להדיא, שהחסרון של אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים הוא משום שנפשו מבוהלת ואינו יכול לכוון עצמו כראוי לאמירת שם קדוש. וזה סמך גדול לפירוש החזקוני והרא"ם בדעת רש"י, שהחסרון בחולה הוא מחמת שאינו יכול לכוון בתפילתו כראוי.

ומבואר מזה כנ"ל, דהמתפלל ותפילתו מתקבלת הרי הוא מתיר עצמו מבית האסורים, דאף דלכאורה הוא רק מתפלל והקב"ה עוזרו אחר ששמע תפילתו כמו שהקשה המהר"ל, מכל מקום חשיב דאיהו קא עביד עד דאמרינן ע"ז אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

והגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מחדד עוד את הדבר ואומר, דלכאורה עדיין קשה איך רואים את גבורת הקב"ה במה שהמית את משה רבינו בעצם היום הזה, הרי כל כוחם למנוע את מיתתו היה על ידי תפילה, ואם הקב"ה לא היה מקבל את תפילתם שוב אין כח בתפילה

אלא דמוכח מזה דתפילה היא מציאות בבריאה, וכמו שהאדם יכול לשבור תיבה במקלות ואבנים, ולהרוג את חבירו בסייפות ובכלי זיין, כן בתפילה בכוחה לשבור גזירות רעות, והקב"ה מוכרח לקבל התפילה, וכדי שהתפילה לא תתקבל צריך את גבורות ה' ויד חזקה.

וכן מצינו בזה גופה שהקב"ה הוכרח כביכול לצוות למשה רבינו שיפסיק מלהתפלל, אחרי שהרבה להתפלל תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן כדי להיכנס לארץ ישראל כמבואר **במדרש** (מד"ר וזאת הברכה י"א י ע"ש), והקב"ה אמר לו אל תוסף דבר אלי עוד בדרך הזה (דברים ג, כו), והמשמעות היא שאם אכן יוסיף לדבר עוד, הרי הקב"ה כביכול מוכרח להענות לתפילתו, ולשון המדרש שם, שהיתה תפלתו דומה לחרב שהוא קורע וחותך ואינו מעכב, ולכן ביקש ממנו הקב"ה שלא יוסיף עוד לדבר אליו בדבר הזה.

עוד אנו רואים דבר פלא, שהתורה הק' מתייחסת לזמן התפלה כאל הזמן שקרה במציאות הדבר ההוא, ולא אל הזמן שקבלו אותו למעשה בעולם העשייה. וכמו שמצינו בדברי החזקוני שמפרש מה שנאמר אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בְּפָדֵן אֲרָם (בראשית לה, כו), ונמנה ביניהם גם בנימין, ולכאור' צ"ב, דהלא בנימין נולד בארץ כנען ולא בפדן ארם, וכתב על זה בזה"ל: "אשר יולד לו, על פי התפלה שהתפללה רחל בפדן ארם, שאמרה יסוף ה' לי בן אחר (בראשית ל, כד), ומתוך כך מעלה עליו הכתוב כאלו נולד בפדן ארם", עכ"ל.

הרי לנו שאף שלא נולד שם כלל, מ"מ כיון שנולד ע"י התפילה שהתפללה שם, נחשב כאילו נולד ממש שם, כי ע"י התפילה הוה כאילו הדבר כבר נעשה ונשלם הענין לגמרי, כי התפילה הוא מציאות גמור וכדבר טבעי ממש.

ובזה יתבאר לנו הגמ' **בשבת** (קנו.), שנחלקו האמוראים, אם יש מזל לישראל או אין מזל לישראל. ובתוס' שם הק', למ"ד אין מזל לישראל, הלא אמרו בגמ' (מו"ק כח.) "בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא", וא"כ איך אמרו אין מזל לישראל, וע"ש.

והנה ברש"י כתב לפרש הא ד'אין מזל לישראל', דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה, עכ"ל. ולפ"ז מיושב קושית התוס', דודאי יש מזל לישראל ובמזלא תליא מילתא, ומ"מ כיון שע"י תפילה יש לאדם כח לשנות את המזל, לכן מוצדק שפיר לומר 'אין מזל לישראל', כי כח התפילה מוטבע בטבע ממש, ואם יכול לשנות את המזל הטבעי ע"י תפילה, הרי הוא כאילו אין האדם אינו תלוי כלל במזל, כי יש כח טבעי שיכול לעקוף את המזל.

ובאמת מצינו דכל תפילה מצד עצמה ראוי לה שתתקבל, כדכתיב קְרוֹב ה' לְכָל קַרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֲמֹת (תהלים קמה, יח), וכשהתפילה לא נענית הרי שהיה חסרון באמיתותו, כמו שכתוב בספר **ברכת אברהם** לפרש בלשון הפסוק יִקְרָאָנִי וְאֶעֱנֶהוּ (תהלים צא, טו), שהקב"ה בכבודו ובעצמו אומר, אם תקראני ותתפלל, אענה את תפילתך ובקשתך. וא"כ אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה, מוכרח הוא שלא התפלל כראוי.

וכן איתא בגמרא **נדה** (ע:) "מה יעשה אדם ויחכם אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו, הרבה עשו כן ולא הועיל להם אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתִבְנֶנָּה (משלי ב, ו), ע"כ, ומזה שהגמ' לא המשיך להקשות על התי' של 'יבקשו

... ונמו שהאדם יכול לשבור תיבה במקלות ואבנים, ולהרוג את חבירו בסייפות ובכלי זיין, כן בתפילה בכוחה לשבור גזירות רעות, והקב"ה מוכרח לקבל התפילה, וכדי שהתפילה לא תתקבל צריך את גבורות ה' ויד חזקה..."